

*ІГОР РАДОМСЬКИЙ, кандидат педагогічних наук, доцент, провідний науковий співробітник відділу андрагогіки, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, Україна
ORCID ID 0000-0003-2452-0898
radomski@ukr.net*

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ В НЕФОРМАЛЬНІЙ ОСВІТІ ДОРΟΣЛИХ

IGOR RADOMSKI, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Ivan Zyazyun Institute of Pedagogical and Adult Education of the NAES of Ukraine, Ukraine

CURRENT TRENDS AND THEORETICAL ASPECTS OF LEARNING OUTCOMES ASSESSMENT IN ADULT NON-FORMAL EDUCATION

У статті розглянуто сучасні тенденції та теоретичні аспекти оцінювання результатів навчання у неформальній освіті дорослих. Проаналізовано вплив змін у педагогічній практиці, зокрема, переходу від класичної до мозаїчної культури навчання, технократизації освіти та зміни ролі викладача. Висвітлено різні філософії оцінювання: традиційну, інтерактивну та орієнтовану на здобувача освіти. Узагальнено основні функції та дидактичні принципи оцінювання та контролю знань здобувачів освіти. Розглянуто сучасні методи оцінювання та контролю знань, у т. ч. взаємооцінювання, самооцінювання та формувальне оцінювання. Стаття спрямована на покращення ефективності освітнього процесу в неформальній освіті дорослих.

Ключові слова: неформальна освіта, освіта дорослих, оцінювання навчальних досягнень, дидактичні принципи, функції оцінювання, методи контролю знань.

Summary. The article discusses current trends and theoretical aspects of assessing learning outcomes in informal adult education. It analyses the impact of changes in pedagogical practice, in particular the transition from classical to mosaic learning culture, the technocratisation of education and the changing role of the teacher. It

highlights different assessment philosophies: traditional, interactive, and learner-centred. It summarises the main functions and didactic principles of assessing and monitoring learners' knowledge. It examines contemporary methods of assessment and knowledge monitoring, including peer assessment, self-assessment, and formative assessment. The article aims to improve the effectiveness of the educational process in informal adult education.

Key words: informal education, adult education, assessment of educational achievements, didactic principles, assessment functions, methods of knowledge control.

Meta: проаналізувати сучасні тенденції та теоретичні аспекти оцінювання результатів навчання у неформальній освіті дорослих, окреслити завдання, функції та принципи оцінювання, а також розглянути сучасні методи оцінювання та вимоги до його проведення.

Постановка проблеми в загальному вигляді. У сучасному суспільстві неформальна освіта дорослих посідає важливе місце як інструмент неперервного навчання та розвитку особистості. Вона забезпечує можливості для професійного вдосконалення, перекваліфікації та особистісного зростання в умовах швидких змін на ринку праці та трансформації соціально-економічних процесів. Значення неформальної освіти дорослих підкреслюється низ-

кою міжнародних документів: Recommendation on Adult Learning and Education (UNESCO, 2015), яка наголошує на важливості якісного оцінювання результатів навчання як чинника підвищення ефективності освітніх програм, а також Європейською програмою навчання дорослих (Council of the European Union, 2011), де визначається потреба у створенні механізмів визнання результатів неформального та інформального навчання.

Особливу увагу проблемі оцінювання результатів навчання приділяє також Європейська рамка кваліфікацій (European Parliament & Council of the European Union, 2017), яка передбачає визначення та зіставлення компетентностей на основі результатів навчання, незалежно від форми та контексту їх здобуття. На національному рівні актуальність дослідження підкріплюється положеннями Закону України "Про освіту" (Верховна Рада України, 2017), де наголошується на необхідності розвитку системи визнання результатів неформальної та інформальної освіти, а також Національної рамки кваліфікацій (Кабінет Міністрів України, 2020), що створює підґрунтя для об'єктивного оцінювання та підтвердження здобутих компетентностей.

Отже, актуальність дослідження зумовлена потребою у розробці чітких критеріїв і принципів оцінювання в неформальній освіті дорос-

лих, які відповідали б вимогам міжнародних і національних стандартів, сприяли підвищенню якості освітніх послуг і забезпечували реальне визнання результатів навчання. Водночас оцінювання має виконувати багатофункціональну роль – бути не лише інструментом контролю, а й чинником діагностики, розвитку та мотивації, що узгоджується з концепцією освіти впродовж життя.

Аналіз досліджень і публікацій.

Оцінювання як наукова проблема знайшла відображення у наукових розвідках багатьох вітчизняних і зарубіжних дослідників. Питанням теорії і практики педагогічного оцінювання присвячені праці Б. Блума, Л. Кронбаха, Р. Тайлера, котрі заклали підвалини сучасних підходів до визначення цілей навчання та формування системи оцінювання результатів. Розвиток ідей формувального оцінювання простежується у роботах П. Блека, Д. Вільяма, С. Седлера, котрі наголошують на важливості зворотного зв'язку та активної участі здобувачів освіти у процесі оцінювання. Серед сучасних європейських і міжнародних дослідників проблематики оцінювання варто відзначити праці Л.Шепард, Дж. Брауна, Г. Гіббса, що зосереджені на взаємозв'язку оцінювання з якістю освіти та навчальними мотиваціями.

У вітчизняній педагогічній науці проблематика оцінювання висвітлювалась у працях О. Савченко, І. Зязюна, Н. Ничкало, О. Пометун, котрі акцентували увагу на дидактичних функціях оцінювання, його ролі у формуванні компетентностей та підвищенні ефективності освітнього процесу. Також дослідники Т. Левченко, С. Максименко, Л. Лук'янова вказували на необхідність забезпечення об'єктивності, прозорості та гнучкості системи оцінювання, особливо в умовах поширення практик освіти дорослих.

Науковцями відзначалось, що оцінювання у сучасній педагогіці виконує не лише контролюючу, але й навчальну, розвивальну та мотиваційну функції, забезпечує інтеграцію результатів формальної, неформальної та інформальної освіти, сприяє розвитку культури навчання упро-

довж життя. Водночас, незважаючи на значний науковий доробок у сфері загальної педагогіки, небагато досліджень чітко та конкретно зосереджені на проблематиці оцінювання та контролю знань саме в неформальній освіті дорослих, що й зумовлює необхідність нашого дослідження.

Виклад основного матеріалу дослідження. Оцінювання науковцями розглядається як процес встановлення рівня навчальних досягнень здобувача освіти в опануванні змістом предмета, уміннями та навичками відповідно до вимог навчальних програм (Льчишин, 2018, с. 9). Оцінюванню належить важлива роль у регулюванні, корекції та керуванні освітнім процесом у неформальній освіті дорослих. Воно є ефективним інструментом для визначення досяжності загальних цілей здобувачами освіти, засвоєння ними змісту навчання, вибору оптимальних форм і методів навчання. Важливість оцінювання простежується як у поточному моніторингу успіхів здобувачів освіти, так і на підсумковому етапі навчання. Вхідне та вихідне оцінювання дозволяє визначити динаміку навчальних досягнень і за умови об'єктивного аналізу та корекції суттєво покращити освітню програму, підвищити ефективність освітнього процесу, заохотити здобувачів освіти до навчання, зробити оцінювання не лише контролювальним, а й мотивувальним і формувальним інструментом (Шуплат, Носкова, 2020, с. 38–39).

На думку Н. Льчишин, складність оцінювання зростає під впливом трьох глобальних тенденцій, характерних для сучасної педагогічної практики. По-перше, в індивідуальному плані відбувається перехід від "класичної культури" до "мозаїчної культури" (А. Моль), у якій значна частина знань здобувається не через систему освіти, а завдяки засобам масової комунікації. По-друге, виразно простежується тенденція технократизму, що спричинила зсув акцентів у бік функціональних характеристик особистості та професіоналізму на шкоду гармонії між спеціальними знаннями й духовною культурою. По-третє, якісно змінюється

роль педагога в системі освіти під впливом інтенсивної комп'ютеризації та інформаційного вибуху: викладач перестає бути головним носієм новітніх знань, а натомість має управляти пізнавальною активністю здобувачів освіти і контролювати її результати (Льчишин, 2018, с. 9–10).

Отже, подальший розвиток системи освіти загалом та неформальної освіти дорослих зокрема передбачає зміни в системі оцінювання. Якщо раніше викладач відігравав вирішальну роль як єдиний "знавець критеріїв" оцінки навчальної діяльності та результатів здобувачів освіти, то в контексті сучасного педагогічного мислення головним суб'єктом освітньої діяльності виступає сам здобувач освіти, котрий повинен активно долучатися до процесу оцінювання. Визначення рівня навчальних досягнень у неформальній освіті дорослих набуває особливої ваги, адже мета навчання полягає не лише у здобутті знань, умінь і навичок, а й у формуванні компетентності як інтегрованої здатності, що поєднує знання, досвід, цінності та особистісні якості. Відповідно й оцінювання спрямоване не стільки на рівень засвоєння інформації, скільки на визначення компетентностей здобувачів освіти, їхньої здатності розв'язувати проблеми. Така нова філософія оцінювання є гуманістичною та людиноцентричною (Андрос, 2023, с. 102–103).

Сучасна педагогіка виокремлює кілька філософських підходів до оцінювання результатів навчання (Щербак та ін., 2014; Андрос, 2023):

- традиційну філософію, що базується на вимірюванні знань і умінь здобувачів освіти після завершення навчального курсу чи його етапів (Щербак та ін., 2014, с. 12–13; Андрос, 2023, с. 103–104);
- інтерактивну філософію, яка розглядає оцінювання як невіддільну частину освітнього процесу та основу формувального підходу (Щербак та ін., 2014, с. 13–14; Андрос, 2023, с. 104–105);
- філософію, орієнтовану на здобувача освіти, що передбачає його активне залучення до визначення критеріїв, методів і результатів оцінювання (Щербак та ін., 2014, с. 14–

Основні функції оцінювання та контролю знань здобувачів освіти в неформальній освіті дорослих

Основні функції	Сутність
Контролююча	Передбачає визначення рівня досягнень окремого здобувача освіти, виявлення рівня готовності до засвоєння нового матеріалу, що дає змогу викладачеві відповідно планувати й викладати навчальний матеріал (Льчишин, 2018). Форма державного контролю знань, показники якого є єдиною підставою для судження про результати навчання та рівень успішності (Abaturon et al., 2021)
Навчальна	Зумовлює таку організацію оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти, коли здійснення оцінювання сприяє повторенню, вивченню, уточненню й поглибленню знань, їхньої систематизації, вдосконаленню навичок і вмінь (Льчишин, 2018). Забезпечує досягнення цілей навчання, пов'язаних з педагогічною майстерністю викладача (Abaturon et al., 2021)
Діагностико-коригувальна	Передбачає з'ясування причин труднощів, які виникають у здобувача освіти в процесі навчання, виявлення прогалин у знаннях і вміннях та внесення корективів, спрямованих на усунення цих прогалин (Льчишин, 2018). Допомагає з'ясувати успіхи і прогалини у засвоєнні знань умінь і навичок (Нагрибельний, 2018)
Стимуловально-мотиваційна	Визначає таку організацію оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти, коли здійснення оцінювання стимулює бажання поліпшити свої результати, розвиває відповідальність, формує позитивні мотиви навчання (Льчишин, 2018). Розвиває активність у навчальній діяльності, спонукає до пошукової роботи (Нагрибельний, 2018)
Освітня	Передбачає формування соціально цінних особистісних якостей та академічної доброчесності (Abaturon et al., 2021). Передбачає спостереження за процесом навчання суб'єктів і ходом реалізації освітніх програм (Нагрибельний, 2018)
Організаційна (управлінська)	Зумовлює організацію систематичної щоденної роботи здобувачів освіти над оволодінням знаннями (Abaturon et al., 2021). Створює умови для коригування процесу навчання (Нагрибельний, 2018)
Розвивальна	Сприяє розвитку особистості здобувача освіти, формуванню пізнавальних здібностей та оволодінню прийомами розумової праці, активності (Abaturon et al., 2021)
Методична	Засіб оцінювання методик (Abaturon et al., 2021)
Виховна	Полягає у формуванні вміння відповідально й зосереджено працювати, застосовувати прийоми контролю й самоконтролю, сприяє розвитку працелюбності, активності та інших позитивних якостей особистості (Льчишин, 2018). Сприяє формуванню в суб'єктів навчання відповідальності, працьовитості, шанобливості до надбань суспільства (Нагрибельний, 2018)

15; Андрос, 2023, с. 106).

Відповідно до зазначених підходів науковці визначають важливі завдання процесу оцінювання, серед яких:

- порівняння фактичного рівня досягнутих компетенцій з очікуваними результатами навчання (традиційна філософія);

- надання здобувачам освіти допомоги у прийнятті рішень щодо подальших навчальних дій (Щербак та

ін., 2014, с. 15; Андрос, 2023, с. 106);

- здійснення неперервного моніторингу прогресу здобувачів освіти з метою їхньої підготовки до подальших форм оцінювання (Андрос, 2023, с. 106–107);

- оцінювання методів викладання та перегляд змісту освітніх програм з метою їхнього вдосконалення (прогностична функція) (Щербак та ін., 2014, с. 15; Андрос, 2023, с. 107).

Проте головним завданням оцінювання у неформальній освіті дорослих є усвідомлення й активізація освітньої діяльності самих здобувачів освіти. Тут оцінювання розглядається не як разовий захід після виконання завдань, а як неперервний процес, вбудований в освітню діяльність. Постійне оцінювання, зокрема у проектно-орієнтованому навчанні, дозволяє здобувачам освіти демонстру-

Основні дидактичні принципи оцінювання та контролю знань здобувачів освіти (за П. Сікорським)

Основні дидактичні принципи	Сутність
Принцип природовідповідності контролю та оцінювання	Передбачає, з одного боку, моделювання такої контрольної-оцінювальної системи, яку суб'єкти учіння здатні сприйняти, усвідомити та осмислити, а з іншого ця система має відповідати природі самої дисципліни (цикл суспільно-гуманітарної підготовки, фундаментальної чи професійної у вищій школі, чи профільні предмети у старшій середній школі)
Принцип науковості під час оцінювання	Передбачає випереджувальну експериментальну перевірку цілісно сформованої контрольної-оцінювальної системи і відповідне її обґрунтування, відповідність кількості і складності навчальних завдань, які пропонуються здобувачам освіти для контролю й оцінювання, вимогам навчальних програм (валідність), а також інтелектуальним можливостям суб'єктів учіння
Принцип доступності	Передбачає зрозумілість, простоту і надійність оцінювальної системи. Її, перш за все, повинні сприйняти здобувачі освіти і бути переконаними, що система є об'єктивною і спонукатиме до систематичної навчальної праці
Принцип демократичності	Передбачає повне ознайомлення здобувачів освіти з усіма елементами оцінювальної системи, тобто її відкритість, право здобувачів освіти вільно висловлювати свої думки і позицію стосовно змодельованої системи оцінювання, а також під час її реалізації
Принцип наступності	Передбачає поступовий перехід від найпростіших контрольних-оцінювальних систем до все складніших у зв'язку з переходом від однієї освітньої ланки до іншої; від безпосереднього оцінювання до опосередкованого, від якісних – до чисельно-буквених шкал оцінювання, від шкал з мінімальним обсягом – до шкал з максимальним обсягом оцінювання

Джерело (Сікорський, 2016).

вати знання й уміння різними способами, а викладачам – вчасно виявляти освітні потреби та коригувати методику навчання (Андрос, 2023, с. 107).

На основі опрацювання результатів наукових досліджень (Льчишин, 2018; Наливайко, Куцина, 2021; Нагрибельний, 2018; Сікорський, 2016; Зайченко, 2008; Abaturov et al., 2021) нами узагальнено основні функції (таблиця 1) та дидактичні принципи (таблиця 2) оцінювання та контролю знань здобувачів освіти у неформальній освіті дорослих.

Сьогодні зазнають змін також методи оцінювання та контролю знань. Традиційні інструменти (тести (бланкові, електронні чи дистанційні), контрольні роботи, усні відповіді) продовжують застосовуватись для перевірки знань, навичок та результатів навчання. Водночас дедалі активніше впроваджуються інноваційні підходи, серед яких:

- взаємооцінювання – оцінюван-

ня здобувачами освіти один одного, а також отримання зворотного зв'язку від викладачів у процесі індивідуальних і групових консультацій;

- використання контрольних списків та форм з критеріями оцінювання, які допомагають здобувачам освіти чітко усвідомити очікувані результати навчання й проєктної діяльності, планувати та ефективно управляти власним освітнім процесом;

- самооцінювання діяльності, що сприяє розвитку метапізнання (знань про власне мислення, його сильні й слабкі сторони) та формуванню рефлексії щодо процесу навчання;

- оцінювання за формами з критеріями та балами, яке дозволяє визначити якість підготовлених матеріалів і їхню презентацію, здійснюване як викладачами, так і колегами (наприклад, у межах виконання вебквесту чи створення цифрового сторітелінгу на задану тему) (Андрос, 2023, с. 108).

Викладачам важливо дотримувати-

тись певних вимог до процесу оцінювання та контролю знань здобувачів освіти в неформальній освіті, зокрема:

- оцінювання навчальних досягнень має бути систематичним;

- повинно ґрунтуватися на загальнодидактичних і специфічних принципах;

- оцінювання має бути об'єктивним і максимально наближеним до самооцінки здобувача освіти;

- викладач повинен дотримуватися єдиних й узгоджених вимог під час оцінювання;

- система оцінювання має бути відкритою та супроводжуватись усним чи письмовим обґрунтуванням;

- процес оцінювання має відбуватися в діловій і доброзичливій атмосфері (Нагрибельний, 2018).

Окрім того, при оцінюванні навчальних досягнень викладачам необхідно враховувати:

- характеристики відповіді здобувача освіти – цілісність, повнота,

логічність, обґрунтованість, правильність;

- якість знань – осмисленість, глибини, гнучкість, дієвість, системність, узагальненість, міцність;

- рівень сформованості загальнонавчальних та предметних умінь і навичок;

- володіння розумовими операціями – уміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, класифікувати, узагальнювати, робити висновки тощо;

- досвід творчої діяльності – здатність виявляти проблеми та розв'язувати їх, формулювати гіпотези;

- самостійність оцінних суджень (Льчишин, 2018, с. 10–11).

Висновки та перспективи подальших досліджень. Оцінювання у неформальній освіті дорослих є ключовим інструментом моніторингу навчальних досягнень, формування компетентностей та управління освітнім процесом. Сучасні тенденції педагогічної практики, серед яких перехід до мозаїчної культури навчання, технократизація освіти та зміна ролі викладача, зумовлюють потребу перегляду традиційних методів оцінювання та впровадження інтерактивних й орієнтованих на здобувача освіти підходів.

Завдання оцінювання включають порівняння фактичних й очікуваних результатів, підтримку здобувачів освіти в освітньому процесі, неперервний моніторинг, перегляд методів викладання та активізацію освітньої діяльності.

Сучасні методи оцінювання розширюються від традиційних тестів і контрольних робіт до взаємооцінювання, самооцінювання, формувального зворотного зв'язку та використання контрольних списків з критеріями. Це сприяє розвитку рефлексії, метапізнання та самостійності здобувачів освіти. Тут викладачам важливо дотримуватись принципів системності, об'єктивності, відкритості та доброзичливої атмосфери, а також враховувати якість знань, рівень умінь, володіння розумовими операціями, досвід творчої діяльності та самостійність суджень здобувачів освіти.

Перспективи подальших дослід-

жень передбачають удосконалення методик оцінювання із врахуванням цифрових технологій, дистанційного та змішаного навчання; дослідження оптимальних моделей взаємодії викладача і здобувачів, що забезпечують баланс між контролем, підтримкою та формуванням автономності; а також аналіз практичної ефективності інтеграції традиційних і сучасних методів оцінювання у програмах для дорослих, у т. ч. формувальне оцінювання та персоналізовані підходи.

Таким чином, розвиток системи оцінювання у неформальній освіті дорослих має бути спрямований на створення ефективного, відкритого та орієнтованого на здобувача освіти освітнього процесу, який стимулює саморозвиток, рефлексію та формування компетентностей, необхідних для сучасної професійної та особистісної діяльності.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Андрос, М. Є. (2023). Якість чи кількість: оцінювання здобутих компетентностей під час змішаного навчання. *Формування компетентностей обдарованої особистості в системі позашикільної та вищої освіти*, 1, 99–111. URL <https://doi.org/10.18372/2786-823.1.17483>

Верховна Рада України. (2017). Закон України "Про освіту" № 2145-VIII від 05.09.2017. *Відомості Верховної Ради України*, 38–39.

Зайченко, І. (2008). Педагогіка. Київ: Освіта України, "КНТ".

Льчишин, Н. М. (2018). Загальні принципи і методології оцінювання. *Імідж сучасного педагога*, 3 (180), 9–13. URL [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2018-3\(180\)-9-13](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2018-3(180)-9-13)

Кабінет Міністрів України. (2020). *Національна рамка кваліфікацій* (Постанова від 23 листопада 2011 р. № 1341, у редакції від 25 червня 2020 р.).

Нагрибельний, Я. А. (2018). Історико-педагогічний аналіз проблеми контролю навчальних досягнень студентів у закладах вищої освіти України. *Наукові записки, СХХХХ* (140), 146–153. URL <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/24897>

Наливайко, О., Куцина, К. (2021). Особливості оцінювання під час дис-

танційного навчання. *Наукові записки кафедри педагогіки*, 49, 35–41. URL <https://doi.org/10.26565/2074-8167-2021-49-04>

Сікорський, П. (2016). Принципи моделювання нових контрольних оцінювальних систем і їх застосування у середніх і вищих навчальних закладах. *Вища освіта України*, 2, 44–50. URL http://nbuv.gov.ua/UJRN/vou_2016_2_9

Шуплат, А. І., Носкова, М. В. (2020). Оцінювання ефективності впровадження змішаного навчання у умовах сучасного освітнього процесу. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*, 2 (131). URL <https://doi.org/10.24195/2617-6688-2020-2-5>

Щербак, О. І., Софій, Н. З., Бович, Б. Ю. (2014). Теорія і практика оцінювання навчальних досягнень. Івано-Франківськ: "Лілея-НВ".

Abaturov A., Nikulina A. (2021). Ensuring control of students' knowledge in distance learning. In: *Abstracts of the III International Scientific and Practical Conference* (Lisbon, February 2–5, 2021). International Science Group, Lisbon, Portugal. P. 146–151. URL <https://repo.dma.dp.ua/6877/1/III-Conference-February-2-5%202021-book%201-146-151.pdf>

Council of the European Union. (2011). Council Resolution on a renewed European agenda for adult learning (2011/C 372/01). Official Journal of the European Union.

European Parliament, Council of the European Union. (2017). Recommendation on the European Qualifications Framework for lifelong learning (2017/C 189/03). Official Journal of the European Union.

UNESCO Institute for Lifelong Learning. (2015). Recommendation on adult learning and education. Paris: UNESCO.

REFERENCES

Andros, M. Ye. (2023). Yakist chy kilkist: otsiniuvannia zdobutykh kompetentnostei pid chas zmishanoho navchannia (Quality or quantity: assessing competences acquired

- during blended learning). *Formuvannia kompetentnosti obdarovanoi osobystosti v systemi pozashkilnoi ta vyshchoi osvity*, 1, 99–111. URL <https://doi.org/10.18372/2786-823.1.17483> [in Ukrainian].
- Verkhovna Rada Ukrainy. (2017). *Zakon Ukrainy "Pro osvitu" (Law of Ukraine "On Education") № 2145-VIII* vid 05.09.2017. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 38–39. [in Ukrainian].
- Zaichenko, I. (2008). *Pedahohika (Pedagogy)*. Kyiv: Osvita Ukrainy, KNT [in Ukrainian].
- Ilchyshyn, N. M. (2018). *Zahalni pryntsyipy i metodolohii otsiniuvannia (General principles and methodologies of assessment)*. *Imidzh suchasnoho pedahoha*, 3 (180), 9–13. URL [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2018-3\(180\)-9-13](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2018-3(180)-9-13) [in Ukrainian].
- Kabinet Ministriv Ukrainy. (2020). *Natsionalna ramka kvalifikatsi (National Qualifications Framework)i (Postanova vid 23 lystopada 2011 r. № 1341, u redaktsii vid 25 chervnia 2020 r.)* [in Ukrainian].
- Nahrybelnyi, Ya. A. (2018). *Istoryko-pedahohichnyi analiz problemy kontroliu navchalnykh dosiahnen studentiv u zakladakh vyshchoi osvity Ukrainy*. *Naukovi zapysky*, CXXXX(140), 146–153. URL <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/24897> [in Ukrainian].
- Nalyvaiko, O., Kutsyna, K. (2021). *Osoblyvosti otsiniuvannia pid chas dystantsiinoho navchannia (Features of assessment during distance learning)*. *Naukovi zapysky kafedry pedahohiky*, 49, 35–41. URL <https://doi.org/10.26565/2074-8167-2021-49-04> [in Ukrainian].
- Sikorskyi, P. (2016). *Pryntsyipy modeliuvannia novykh kontrolno-otsiniuvannykh system i yikh zastosuvannia u serednikh i vyshchychkh navchalnykh zakladakh (Principles of modelling new assessment systems and their application in secondary and higher education institutions)*. *Vyshcha osvita Ukrainy*, 2, 44–50. URL http://nbuv.gov.ua/UJRN/vou_2016_2_9 [in Ukrainian].
- Shuplat, A. I., Noskova, M. V. (2020). *Otsiniuvannia efektyvnosti vprovadzhennia zmishanoho navchannia v umovakh suchasnoho osvitnoho protsesu (Assessing the effectiveness of blended learning implementation in the modern educational process)*. *Naukovyi visnyk Pivdenoukrainskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni K. D. Ushynskoho*, 2 (131). URL <https://doi.org/10.24195/2617-6688-2020-2-5> [in Ukrainian].
- Shcherbak, O. I., Sofii, N. Z., Bovysh, B. Iu. (2014). *Teoriia i praktyka otsiniuvannia navchalnykh dosiahnen: Navchalno-metodychnyi posibnyk (Theory and practice of assessing educational achievements: Teaching and learning guide.)*. Ivano-Frankivsk: "Lileia-NV" [in Ukrainian].
- Abaturov, A., Nikulina, A. (2021). *Ensuring control of students' knowledge in distance learning*. In: *Abstracts of the III International Scientific and Practical Conference (Lisbon, February 2–5, 2021)*. International Science Group, Lisbon, Portugal, pp. 146–151. URL <https://repo.dma.dp.ua/6877/1/III-Conference-February-2-5%202021-book%201-146-151.pdf> [in English].
- Council of the European Union. (2011). *Council Resolution on a renewed European agenda for adult learning*, 372, 01. *Official Journal of the European Union* [in English].
- European Parliament, Council of the European Union. (2017). *Recommendation on the European Qualifications Framework for lifelong learning (2017/C 189/03)*. *Official Journal of the European Union* [in English].
- UNESCO Institute for Lifelong Learning. (2015). *Recommendation on adult learning and education*. Paris: UNESCO [in English].

Стаття надійшла 30.09.2025 р.

